

International Migration Outlook: SOPEMI - 2007 Edition

Summary in Greek

Προοπτικές της διεθνούς μετανάστευσης: SOPEMI – Έκδοση 2007

Περίληψη στα ελληνικά

Διαρροή ιατρικού δυναμικού: μύθοι και πραγματικότητα

του John P. Martin

Εκφράζονται νέοι φόβοι για τη «διαρροή» επιστημονικού δυναμικού, ιδιαίτερα επαγγελματιών υγείας, από τις αναπτυσσόμενες χώρες προς τις χώρες του ΟΟΣΑ

Η αυξανόμενη μετανάστευση των άριστα καταρτισμένων εργαζομένων από τις αναπτυσσόμενες συχνά χώρες προς τις χώρες του ΟΟΣΑ κατά τα τελευταία 10-15 έτη αναζωπύρωσε τους φόβους για τη «διαρροή» μεγάλου μέρους του εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού των αναπτυσσόμενων χωρών προς τις χώρες του ΟΟΣΑ. Τελευταίως οι ανησυχίες αυτές κορυφώθηκαν έναντι της πρακτικής των χωρών του ΟΟΣΑ να προσλαμβάνουν αλλοδαπούς γιατρούς και νοσηλευτές. Επιπρόσθετα, η ανοδική ώθηση της ζήτησης για επαγγελματίες υγείας ως συνέπεια της δημογραφικής γήρανσης δημιουργεί πραγματικούς φόβους ότι ο τομέας της υγείας σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες θα μπορούσε να πληγεί σοβαρότατα από τη «διαρροή» ιατρικού δυναμικού.

Η έκδοση αυτή των «Προοπτικών» παρουσιάζει νέα στοιχεία γι' αυτό το ζήτημα

Παρά το εντεινόμενο πολιτικό ενδιαφέρον, τα απτά στοιχεία για τη διεθνή κινητικότητα των επαγγελματιών υγείας ήταν περιορισμένα και μάλιστα συχνά αμφισβητούμενης ακρίβειας, με αποτέλεσμα να διατυπωθούν πολλές εικασίες γύρω από αυτό το σύνθετο θέμα και να μη ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα πολιτικής. Για την αναπλήρωση του κενού, ένα από τα δύο ειδικά κεφάλαια της φετινής έκδοσης των «Προοπτικών» παρουσιάζει μία ενημερωμένη και σφαιρική εικόνα όσον αφορά τους μετανάστες στον τομέα της υγείας στις χώρες του ΟΟΣΑ. Παρέχει απαντήσεις σε πολλά

βασικά ερωτήματα που βρίσκονται στο επίκεντρο του εθνικού και του διεθνούς δημόσιου διαλόγου σχετικά με αυτά τα θέματα.

Ποια είναι η έκταση της διεθνούς κινητικότητας των επαγγελματιών υγείας στις χώρες του ΟΟΣΑ; Ποιες είναι οι κύριες χώρες προέλευσης και υποδοχής; Σε ποιο βαθμό η μετανάστευση επηρέασε τα συστήματα υγείας στις αναπτυσσόμενες χώρες; Τι θα πρέπει να κάνουν οι κυβερνήσεις των χωρών προέλευσης και υποδοχής για να προσαρμοστούν στα σημερινά διεθνή πρότυπα κινητικότητας των εργαζομένων στον τομέα της υγείας;

Οι επαγγελματίες υγείας γενικά δεν υπερεκπροσωπούνται μεταξύ των υψηλά ειδικευμένων μεταναστών...

Ένας ισχυρισμός που δεν τεκμηριώνεται από τα δεδομένα είναι ότι οι επαγγελματίες υγείας υπερεκπροσωπούνται μεταξύ των υψηλά ειδικευμένων μεταναστών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι γύρω στο έτος 2000 το 11% των μισθωτών νοσηλευτών και το 18% των μισθωτών γιατρών κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ ήταν αλλοδαποί. Τα ποσοστά αυτά ομοιάζουν με εκείνα που παρατηρήθηκαν για τους επαγγελματίες ως σύνολο. Εντούτοις, υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των χωρών αντανακλώντας εν μέρη διαφορές τόσο στα χαρακτηριστικά του εργατικού δυναμικού τους στον τομέα της υγείας όσο και στα ιστορικά πρότυπα της μετανάστευσης. Για παράδειγμα, το ποσοστό των αλλοδαπών γιατρών κυμαίνεται από κάτω του 5% στην Ιαπωνία και τη Φινλανδία έως πάνω από 30% στην Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τον Καναδά, την Αυστραλία και τη Νέα Ζηλανδία. Ομοίως, το ποσοστό των αλλοδαπών νοσηλευτών ξεπερνά το 20% στην Αυστραλία, την Ελβετία και τη Νέα Ζηλανδία. Σε απόλυτους όρους, οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι η μόνη χώρα αμιγώς υποδοχής γιατρών και νοσηλευτών σε σχέση με όλες τις άλλες χώρες. Σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ οι μετανάστες συμβάλλουν σημαντικά στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης όχι μόνο λόγω του αριθμού τους, αλλά επίσης επειδή συνεργούν στη διασφάλιση της συνέχειας της υπηρεσίας τη νύχτα ή τα σαββατοκύριακα και της παροχής της ιατρικής φροντίδας σε περιοχές όπου το ιατρικό προσωπικό δεν επαρκεί.

...και στις μεγάλες χώρες προέλευσης, όπως η Ινδία, η Κίνα και οι Φιλιππίνες, ο αριθμός των επαγγελματιών υγείας που εργάζονται στο εξωτερικό είναι μικρός σε σχέση με την εγχώρια προσφορά

Μερικές χώρες προέλευσης, όπως οι Φιλιππίνες όσον αφορά τους νοσηλευτές ή η Ινδία όσον αφορά τους γιατρούς, διαδραματίζουν εξέχοντα ρόλο στην παροχή προσωπικού υγειονομικής περίθαλψης στις χώρες του ΟΟΣΑ. Όμως η κινητικότητα μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ είναι επίσης αξιοσημείωτη, ιδιαίτερα από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία. Επίσης, υπάρχουν σημαντικά μεταναστευτικά ρεύματα επαγγελματιών υγείας μεταξύ των χωρών του Νότου ιδιαίτερα από την Αφρική και την Ασία προς τη Μέση Ανατολή και τη Νότια Αφρική. Στις χώρες της Καραϊβικής και σ'ένα αριθμό αφρικανικών χωρών τα ποσοστά μετανάστευσης των γιατρών είναι ιδιαίτερα υψηλά. Σε ορισμένες περιπτώσεις σχετικά λίγοι γιατροί παραμένουν στη χώρα τους δυσχεραίνοντας την παροχή βασικής υγειονομικής περίθαλψης στον πληθυσμό. Όμως στις μεγάλες χώρες προέλευσης, όπως η Ινδία ή η Κίνα, ο αριθμός των επαγγελματιών υγείας που εργάζονται στο εξωτερικό, εάν και υψηλός, είναι σχετικά

χαμηλός σε σχέση με την εγχώρια προσφορά και ο αριθμός των γιατρών ανά άτομο δεν έχει επηρεαστεί σημαντικά.

Η ανάσχεση των ρευμάτων μετανάστευσης των γιατρών και των νοσηλευτών από τις χώρες χαμηλού εισοδήματος δε θα έλυνε το πρόβλημα έλλειψης επαγγελματιών υγείας που υφίστανται οι χώρες αυτές

Το κεφάλαιο δείχνει επίσης ότι ο αριθμός των εργαζομένων στον τομέα της υγείας που μεταναστεύουν στις χώρες του ΟΟΣΑ αντιπροσωπεύει μόνο ένα μικρό μέρος των αναγκών του τομέα της υγείας των χωρών χαμηλότερου εισοδήματος για ανθρώπινους πόρους σύμφωνα με τους υπολογισμούς του ΠΟΥ (για παράδειγμα περίπου 12% στην Αφρική). Εν ολίγοις, μολονότι η ανάσχεση της μεταναστευτικής ροής, εάν ήταν πράγματι εφικτή, θα περιόριζε το πρόβλημα, δε θα έλυνε από μόνη της το θέμα της έλλειψης.

Η μετανάστευση των εργαζομένων στον τομέα της υγείας αυξήθηκε, έστω κι αν δεν υπάρχουν στοχοθετημένα προγράμματα πρόσληψης

Μέχρι σήμερα λίγες χώρες του ΟΟΣΑ έχουν συγκεκριμένα μεταναστευτικά προγράμματα που να στοχεύουν τους επαγγελματίες υγείας και οι διμερείς συνθήκες δε διαδραματίζουν κανένα σημαντικό ρόλο. Παρά το γεγονός αυτό, κατά τα τελευταία πέντε χρόνια παρατηρήθηκε ανοδική στροφή των μεταναστευτικών τάσεων παράλληλα με τις τάσεις που παρατηρήθηκαν για τους άριστα καταρτισμένους εργαζομένους γενικότερα. Επιπρόσθετα του ρόλου που συνεχίζουν να διαδραματίζουν οι κύριες χώρες προέλευσης (Ινδία, Κίνα και Φιλιππίνες), οι ροές από μικρότερες αφρικανικές χώρες και από την Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη αυξήθηκαν.

Για τη βέλτιστη κινητοποίηση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των αλλοδαπών γιατρών και νοσηλευτών και για τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας υγειονομικής περίθαλψης, οι χώρες του ΟΟΣΑ δίνουν έμφαση στην αναγνώριση των προσόντων

Οι χώρες του ΟΟΣΑ προσπαθούν να κινητοποιήσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες των νεοαφιχθέντων αλλοδαπών γιατρών και νοσηλευτών διασφαλίζοντας ταυτόχρονα υψηλά πρότυπα και υψηλή ποιότητα στην παροχή της υγειονομικής περίθαλψης. Ένα βασικό ζήτημα έγκειται στην αναγνώριση των αλλοδαπών ιατρικών πιστοποιημένων προσόντων των επαγγελματιών υγείας. Οι χώρες του ΟΟΣΑ έχουν λάβει πληθώρα μέτρων για να επιλύσουν το πρόβλημα αναγνώρισης των δεξιοτήτων, στα οποία περιλαμβάνονται θεωρητικές και πρακτικές εξετάσεις, γλωσσικές δοκιμασίες και, πιο συχνά, εποπτευόμενες περίοδοι άσκησης επαγγέλματος· όμως μερικές χώρες είναι πιο αυστηρές από άλλες. Ορισμένες χώρες εκπόνησαν επίσης προγράμματα για να προσελκύσουν στον τομέα της υγείας επαγγελματίες υγείας που σπούδασαν στο εξωτερικό και που έχουν ήδη εγκατασταθεί στη χώρα, αλλά εργάζονται σε άλλους τομείς.

Η πρόσφατη επιτάχυνση των ροών επιβάλλει την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών προέλευσης και υποδοχής, ούτως ώστε να μοιραστούν καλύτερα τα οφέλη από τη διεθνή κινητικότητα των επαγγελματιών υγείας

Το γεγονός ότι μέχρι σήμερα ο ρόλος της διεθνούς μετανάστευσης στην παρούσα κρίση ανθρωπίνων πόρων στον τομέα της υγείας που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες ήταν περιορισμένος δε θα πρέπει να αποσπάσει την προσοχή της διεθνούς κοινότητας ούτε να αποδυναμώσει τις δεσμεύσεις της για καλύτερη υγεία για όλους. Επειδή η υγεία είναι ένα διεθνές δημόσιο αγαθό, επειδή οι στόχοι που σχετίζονται με την υγεία στο πλαίσιο των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας είναι βασικά στοιχεία της διεθνούς αλληλεγγύης και επειδή, προπάντων, η πρόσβαση στην υγεία δύναται να θεωρηθεί βασικό δικαίωμα, οι χώρες προέλευσης και υποδοχής θα πρέπει να συνεργαστούν για να προσφέρουν στους επαγγελματίες υγείας την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν τις ικανότητές τους αποτελεσματικά εκεί που χρειάζονται περισσότερο διασφαλίζοντας παράλληλα το ατομικό δικαίωμα της ελεύθερης μετακίνησης.

Δεν υπάρχει μια μοναδική απάντηση στις προκλήσεις που τίθενται από τη διεθνή κινητικότητα των εργαζομένων στον τομέα της υγείας, όμως σήμερα τα διαθέσιμα δεδομένα δύνανται να διασφαλίσουν μια ακριβέστερη διάγνωση του τι διακυβεύεται. Επιπλέον, υποβλήθηκαν ορθές προτάσεις πολιτικών για την καλύτερη κατανομή των ωφελειών από τη διεθνή κινητικότητα των εργαζομένων στον τομέα της υγείας. Η αύξηση της Επίσημης Αναπτυξιακής Βοήθειας στην υγεία και οι τρέχουσες προσπάθειες του ΠΟΥ για την ανάπτυξη ενός καθολικού κώδικα πρακτικής που θα διέπει τη διεθνή πρόσληψη των εργαζομένων στον τομέα της υγείας βαδίζουν προς τη σωστή κατεύθυνση. Εντούτοις, τα μέτρα αυτά πρέπει να συνοδεύονται τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις χώρες υποδοχής από πολιτικές που στοχεύουν στην ενίσχυση της εγχώριας ικανότητας κατάρτισης, στη βελτίωση της ικανότητας συγκράτησης του εργατικού δυναμικού, στην ανάπτυξη ευρύτερων δεξιοτήτων και συντονισμένης φροντίδας και στην αύξηση της παραγωγικότητας.

© OECD 2007

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ www.oecd.org/bookshop/

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση: rights@oecd.org ή μέσω φαξ: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights/

